

Huiswerk**Marja Pruis**

Nijgh & Van Ditmar

214 pagina's / € 23,99

Extra tips en achtergronden bij het Leesclubdossier in Boekenpost 191**Over het boek**

Clara Feij woont sinds kort met haar man in een luxe appartement. Ze neemt als huishoudelijke hulp Rose aan, die uit Afrika komt. Clara mag Rose direct graag en doet haar best om een goede werkgever te zijn. Op verzoek van Rose, die zwart betaald wil worden, bewaart ze het verdiende geld voor haar. Dan wordt in de kerstnacht bij Clara ingebroken en alleen het geld van Rose gestolen. De dader moet iemand zijn die de sleutel had en de weg wist in huis. Er ontstaat zo een situatie waar Clara niet goed raad mee weet.

Over de auteur

Marja Pruis (1959) studeerde Nederlands en Taalwetenschap in Amsterdam. Na haar studie ging zij eerst werken als redacteur/voorlichter bij de Algemene Rekenkamer in Den Haag. Een leerschool voor het leven noemt ze het, maar het werk vond ze geestdodend. Om te kunnen lezen en schrijven ging ze een dag minder werken.

Toen de Amerikaanse schrijfster Mary McCarthy, een van haar favoriete auteurs, in 1989 overleed, schreef ze een artikel over haar en stuurde dat naar het weekblad *De Groene Amsterdammer*. Daar vond ze haar nieuwe werkring en werd ze uiteindelijk hoofdredacteur van de boekenbijlage.

Als schrijfster debuteerde ze in 1993 met *De hel van het Hollandse binnenhuisje*, een boek over de schrijfster Netty Nijhoff. Haar eerste roman is *Bloem*, uit 2002. Sindsdien publiceerde ze diverse essaybundels en nog vier romans.

Informatie over Marja Pruis op [Wikipedia](#).

Discussietips

1. 'Ik schrijf volgens een ritme, niet volgens een plot. Mijn plot is dat je de volgende zin wil lezen' (p. 11). Bereikt Clara dit doel bij jou?
2. 'Kijk ik anders naar Rose?' vraagt Clara zich af (p. 12). Om tot twee keer toe te antwoorden met: 'Nee'. In hoeverre blijkt dat antwoord terecht naarmate je het boek verder leest?
3. Hoe ziet Clara zichzelf? Hoe zou ze willen zijn? Ben jij gedurende het boek anders over haar gaan denken?
4. Welk beeld heb je gekregen van de relatie tussen Clara en haar echtgenoot Hartog? En hoe is de verhouding met haar zoon en met haar dochter?
5. De mensen om Clara heen (familie, vriendinnen, haar kapper) hebben allemaal zo hun gedachten over de diefstal van het geld en hetgeen wat Clara moet doen. Hoe denk je over hun reacties? Wat zou je zelf doen denk je?
6. Clara schrijft ook over haar jeugd. Welk beeld krijg je van de ontwikkeling die ze heeft doorgemaakt?
7. Clara verwijst vaak naar kunstenaars, schrijvers en wetenschappers. Hoe heb jij dat ervaren?
8. De Italiaanse vrouw die Clara op het schoolplein spreekt doet een duidelijk uitspraak over de omgang met klassenverschillen in het noorden van Europa (bovenaan p. 76). Hoe denk je over haar stelling?
9. In hoeverre gedraagt Clara zich anders tegenover haar stagiaire dan tegenover Rose? Komt de manier waarop Clara met Rose omgaat overeen met hoe ze denkt zich te gedragen? Welke rol denkt Clara voor Rose te spelen? En voor de stagiaire?
10. Clara is zich er zeer bewust van dat haar opvattingen niet overeenkomen met haar gedrag op bepaalde terreinen. In hoeverre heeft ze nog blinde vlekken?
11. Voor het grootste deel is de roman geschreven vanuit het ik-perspectief van Clara. Maar er zijn een paar hoofdstukken die vanuit een personaal perspectief zijn geschreven, met Clara en Mrs Dalloway en zelfs een keer Lucy (de huishoudster van Mrs Dalloway in het boek van Virginia Woolf) als hoofdpersonen en in deel III is er sprake van een 'je' die wordt toegesproken en het verhaal van Rose weergeeft. Wat zou de functie kunnen zijn van deze wisselingen?
12. Op pagina 154 noteert Clara 'de beste vragen' voor schrijver en lezer. Als je jezelf voor dit boek de daar vermelde lezersvraag stelt 'Wat zou je nog meer willen weten?', wat is dan je antwoord?
13. 'Schrijven vanuit geluk, niet vanuit verlangen, ik denk dat dat het moeilijkste is, maar ook wat me te doen staat', noteert Clara op de eerste pagina, als de gebeurtenissen achter de rug zijn die ze gaat vertellen. Tegen het eind van het boek, als het verhaal van Rose wordt weergegeven, lees je: 'Dat ze denkt vanuit geluk, niet vanuit verlangen' (p. 202). Dat is natuurlijk niet toevallig. Welk verband zie je tussen deze twee zinnen?
14. Het motto van de roman bestaat uit de veelgeciteerde openingszin van de roman *Mrs Dalloway* van Virginia Woolf, gevolgd door de tweede zin van die roman. Wat is het belang van die toevoeging voor het boek van Pruis?

15. De stijl van Pruis kun je typeren als associatief, veel heen en weer springend tussen gedachten en gebeurtenissen, waarbij allerlei onderwerpen aan de orde komen. Hoe heb je dit ervaren?

16. Welke conclusies trek jij ten aanzien van de vraag wie het geld heeft gestolen? In hoeverre is dit uiteindelijk belangrijk? Hoe denk je dat het antwoord van Clara luidt op de slotzin van het boek? Wat zou jouw antwoord zijn?

17. In hoeverre bezorgt de roman jou 'huiswerk'?

18. In haar recensie in *de Volkskrant* (13-10-2023) schrijft Bo van Houwelingen, na gezegd te hebben dat de roman gaat over sociale ongelijkheid, klassenverschillen: 'Als je doet alsof er geen verschil is, doe je dan wel recht aan de situatie? En als je het verschil wel erkent, ben je dan niet verplicht iets te doen aan die oneerlijkheid?' Hoe zie jij dit?

Achtergronden

Interviews en reacties

1. YouTube: Interview met Marja Pruis in de reeks 'Plein Publiek' op het kanaal van [De Balie](#) (ruim 43 minuten).
2. Radio: Interview in het radioprogramma [Opium](#), 3-10-2023 (circa 20 minuten).
3. Recensie op de website van [boekhandel Athenaeum](#) en een fragment uit de roman.
4. Recensies op de literaire websites [Tzum](#), [Literair Nederland](#), [De Reactor](#), [De Lage Landen](#) en [Mappa Libri](#).
5. Lezersrecensies van *Huiswerk* op de website [Hebban](#).

Bij het boek

De roman bevat veel verwijzingen naar schrijvers, wetenschappers en boeken. Hieronder weblinks naar informatie over de belangrijkste namen en titels.

[Mrs Dalloway](#) (roman van Virginia Woolf)

[Eileen Myles](#) (p. 11, Engelstalige Wikipedia-pagina)

Schrijfster [Jamaica Kincaid](#) (p. 29)

Socioloog Hartmut Rosa (p. 32), de 'onthaastingsgoeroe'. Een interview uit [Filosofie Magazine](#).

De film *Sorry We Missed You* van Ken Loach (p. 33). Uitgebreide informatie bij de [NPO](#).

[Ruth Praver Jhabvala](#) (p. 49), vooral bekend als scenarioschrijfster (1927-2013). Engelstalige Wikipedia-pagina.

'De apodicticus des Vaderlands' (p. 68) verwijst naar Arnon Grunberg. Het citaat op p. 68 is ontleend zijn column in *de Volkskrant* van 16 juni 2021.

[Annie Ernaux](#) (p. 70), Frans schrijfster, winnaar van de Nobelprijs in 2022.

[Rachel Cusk](#) (p. 71), in Canada geboren, tegenwoordig in Engeland wonende schrijfster.

Annie Dillard (p. 106), Amerikaans auteur. [Engelstalige Wikipedia-pagina](#) en een artikel over haar en haar werk op [Literair Nederland](#).

[Natalia Ginzburg](#) (p. 122).

[Patricia De Martelaere](#) (p. 147). Een beschouwing over de opvattingen van deze auteur en filosofe onder andere op de site van [Rosa](#), Vlaams kenniscentrum rond gender en feminisme. Op [YouTube](#)

een registratie van een avond in De Balie op 26 maart 2024, vijftien jaar na haar overlijden. Met medewerking van Marja Pruis.

Non Clara (p. 137). De naam Clara Feij zal niet zonder reden lijken op die van de achttiende-eeuwse Duitse non [Clara Fey](#) die enkele eeuwen na haar overlijden zalig werd verklaard: in nederigheid, eerbiedwaardig gedrag en deugdzaam leven zal deze non een lichtend voorbeeld voor hoofdpersoon Clara zijn.

De boektitels [Mijn heldere afgrond](#) en [De theorie over morele gevoelens](#) (eveneens p. 137).

De foto 'The Farewell' van Erwin Olaf (p. 140), besproken en afgebeeld op de site [Spring in Paris](#).

'Reader I gave it to him' (p. 189). Deze zin is een variatie op de beroemde zin uit het slothoofdstuk van [Jane Eyre](#) van Charlotte Brontë: "Reader, I Married Him".

[Julian Barnes](#) (p. 189-190).

Clara beschrijft in de roman ook haar "geüpgrade" wijk in Amsterdam (Noord). De website [Amsterdam Noord in Beeld](#) legt de ontwikkeling van die wijk door de jaren heen vast.

Poëzietips

Het kan een mooie afsluiting (of een mooi begin) van een leesclubbijeenkomst zijn om een gedicht te bespreken dat een bepaalde verwantschap heeft met het boek dat centraal staat of de auteur daarvan. We geven een paar suggesties:

1. Het gedicht [Naamgeving](#) van [Cita Golterman-van Dijk](#) (1897-1990), oorspronkelijk verschenen in de bundel *Weerbarstig hout* (1984) en ook opgenomen in de bloemlezing *Dit maakt ons ademloos bij haar geluid. De mooiste gedichten door vrouwen geschreven* (1986).

2. In haar bundel *Taal en teken* uit 1956 publiceerde Ankie Peypers (1928-2008) het gedicht 'Een jonger vrouw'. De tekst van het gedicht en een uitgebreide bespreking ervan is te vinden op de poëziewebsite [Meander](#).

3. Een [kort Engelstalig gedicht](#), geïnspireerd op de roman *Mrs Dalloway* van Virginia Woolf, dat ook dezelfde titel draagt, geschreven door Rahul Raina.

4. Op de vraag van een interviewer wat haar favoriete gedicht was, antwoordde Marja Pruis dat dat het gedicht [Ontmoeting](#) was van Gerrit Krol, dat in haar woorden gaat 'over de pijn van iemand toevallig tegen het lijf lopen die ooit belangrijk was in je leven'. Het gedicht verscheen oorspronkelijk in de bundel *Een morgen in maart* (1967).

Samenstelling: Marlene Lunter en Frank Hockx